

Evropski kvalifikacijski okvir (EQF)

EQF je jedna od obrazovnih mreža Evropske unije, osnovana nakon što je Evropski parlament 2008. godine usvojio preporuku o njegovom razvoju na nivou EU i država članica, a koja danas djeluje u okviru Erasmus+ programa, s ciljem da služi kao poveznica između sektora obrazovanja i rada i zapošljavanja i osnov za realizaciju koncepta cjeloživotnog obrazovanja tj. učenja. Evropski parlament usvojio je revidiranu Preporuku o EQF-u u proljeće 2017. godine.

Iako je u pitanju obrazovna mreža, od 2017. godine EQF ne administrira Izvršna agencija za obrazovnu, kulturnu i audiovizualnu djelatnost, nego Generalni direktorat za zapošljavanje Evropske komisije, čime je Evropska komisija htjela snažno ojačati i formalizirati vezu između sektora obrazovanja i zapošljavanja.

Originalno zamišljen kao neka vrsta „sredstva za prevođenje“, EQF služi za međusobno prepoznavanje nacionalnih kvalifikacija koje se stiču kroz sve oblike (formalno, neformalni i informalno) i sve nivoe (od osnovnog do visokog obrazovanja) obrazovanja i učenja u svim državama Evropske unije, a s druge se unutar novijih država članica, a posebno država kandidata i potencijalnih kandidata, koristi kao sredstvo za modernizaciju sistema obrazovanja i obuke, odnosno kvalifikacija koje moraju biti temeljene na ishodima učenja.

EQF preko 8 referentnih nivoa obrazovanja opisuje kvalifikacije koje se stiču kada učenik/student/ onaj koji uči završi određeni nivo obrazovanja, koje su definirane ishodima učenja koji opisuju što onaj koji uči zna, razumije i može učiniti na kraju procesa obrazovanja ili učenja. Ishodi učenja originalno su podijeljeni u tri kategorije: znanja, vještine i kompetencije. Revidiranom preporukom ishodi učenja stavljeni su u prvi plan, a treća kategorija „kompetencije“ zamijenjena je „autonomijom i odgovornošću“.

EQF definira potrebne uslove i elemente za razvoj kvalifikacijskih okvira u svim državama Evropske unije i na taj način olakšava međusobno razumijevanje i priznavanje kvalifikacija kroz različite nacionalne sisteme obrazovanja. Kvalifikacijski okviri također omogućavaju koordinaciju između svih učesnika uključenih u proces obrazovanja i obuke, ali i zapošljavanja, kao što su: donosioci politika obrazovanja i rada i zapošljavanja, poslodavci, obrazovne institucije, nastavnici, zaposlenici, studenti/učenici i društvo kako bi se lakše mogli prepoznavati stečene kvalifikacije i profili završenih škola, fakulteta i ostalih obrazovnih institucija. Zemlje članice Evropske unije su na osnovu EQF-a razvile i implementiraju s njim usklađene vlastite kvalifikacijske okvire.

Zahvaljujući EQF-u puno je lakše prepoznati koje kvalifikacije ima neko ko je završio školu u jednoj, a želi se zaposliti u nekoj drugoj evropskoj zemlji, što znači da on omogućava veću prohodnost radi nastavka obrazovanja i zapošljavanja. EQF također doprinosi lakšem

rješavanju problema sa priznavanjem kvalifikacija sve većeg broja migranata koji posljednjih godina dolaze u Evropsku uniju.

U procesu evropskih integracija u oblasti obrazovanja, od država kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Evropsku uniju se traži da i one razviju svoje kvalifikacijske okvire koji moraju biti usklađeni sa EQF-om. I Bosna i Hercegovina je odlučila razviti svoj kvalifikacijski okvir i kroz nekoliko aktivnosti koje je vodilo Ministarstvo civilnih poslova BiH, ali i projekata koje je finansirala EU putem IPA I fondova, izrađeni su početni dokumenti u ovoj oblasti.

Nakon djelimičnog pristupanja Erasmus+ programu, otvorena je mogućnost formalnog uključanja Bosne i Hercegovine u EQF mrežu, kojoj smo i pristupili 2014. godine. Time je stečeno i pravo korištenja granta za aktivnosti u vezi provođenja EQF-a i razvoja, promocije i provođenja NQF-a.

Aktivnosti unutar mreže su vrlo dinamične i odvijaju se u dva glavna paralelna pravca:

1. Kreiranje politika i instrumenata za bolje povezivanje i konkurentni razvoj sektora obrazovanja i rada i zapošljavanja na nivou Evropske unije, te njihovo usklađivanje na nivou država članica, kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Evropsku uniju, sa dodatnim fokusom na vrednovanje neformalnog obrazovanja i informalnog učenja;
2. Harmonizirani razvoj i provođenje elemenata EQF-a na nivou država članica, kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Evropsku uniju putem usklađivanja nacionalnih kvalifikacijskih okvira sa EQF-om, sa naglaskom na razvoj i primjenu koncepta cjeloživotnog učenja, ishoda učenja, ključnih kompetencija, boljih veza između sektora obrazovanja i rada i zapošljavanja, vrednovanje neformalnog obrazovanja i informalnog učenja.

Pored obaveznog učešća na sastancima EQF mreže, Bosna i Hercegovina aktivno učestvuje u konsultacijama i izradi politika i dokumenata u ovoj oblasti (kao što je bio slučaj prilikom izrade i usvajanja revidirane Preporuke Evropskog parlamenta u EQF-u), intenzivno saraduje sa specijaliziranim agencijama EU koje se bave razvojem i provođenjem kvalifikacijskih okvira: Evropskim centrom za razvoj stručne obuke (CEDEFOP) i Evropskom trening fondacijom (ETF), popunjava veliki broj upitnika koji se odnose na pojedine elemente EQF-a.

Od pristupanja EQF mreži, Ministarstvo civilnih poslova BiH je samostalno i u saradnji sa ETF-om i nizom bilateralnih partnera (GIZ, KulturKontakt; British Council) organiziralo niz radionica i seminara o EQF-u i razvoju i provođenju kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini posvećenih izgradnji ljudskih kapaciteta, kao i razvoju pojedinih elemenata kvalifikacijskog okvira. Slične aktivnosti su se odvijale i u okviru nekoliko projekata koje finansira EU (Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje i Razvoj kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje).

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je početkom 2015. godine usvojilo Akcioni plan za razvoj i provedbu kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini za period 2014-2016, kao strateški dokument u potpunosti usklađen sa EQF-om. Ministarstvo civilnih poslova BiH je izradilo Akcioni plan u saradnji sa nadležnim vlastima i institucijama iz oblasti obrazovanja, rada i zapošljavanja, statistike, poslodavaca, sindikata, itd. Učešće Bosne i Hercegovine u EQF mreži direktno je doprinijelo i procesu izrade i kvalitetu ovog dokumenta, s obzirom da je članstvo u mreži omogućilo konsultacije sa nadležnim EU agencijama.

Zahvaljujući aktivnom radu u EQF mreži i odličnim kontaktima sa EU direktoratima za obrazovanje i zapošljavanje, kao i agencijama EU za obrazovanje, od 2015. godine Bosna i Hercegovina se formalno pridružila EU Savjetodavnoj grupi za Evropski kvalifikacijski okvir u čijem radu učestvuju predstavnici država članica i formalnih i potencijalnih kandidata za članstvo u EU.

EQF Savjetodavna grupa je zadužena za praćenje, harmonizaciju i planiranje razvoja i provođenje nacionalnih kvalifikacijskih okvira u skladu sa EQF-om, te za razmatranje i prihvatanje Izvještaja o povezivanju kvalifikacijskih okvira pojedinih država sa EQF (tzv. „*referencing report*“). Prije nego što postane članica EU i Bosna i Hercegovina treba izraditi izvještaj o povezivanju svog kvalifikacijskog okvira sa EQF-om. Učešće u radu Savjetodavne grupe značajno je pomoglo Bosni i Hercegovini da na najbolji način pripremi svoj *referencing report* na čemu se počelo raditi krajem 2016. godine.

Naime, krajem 2016. godine Ministarstvo civilnih poslova pokrenulo je aktivnosti na izradi *referencing reporta* za BiH i osnovalo tzv. Referentnu fokus grupu, uz tehničku pomoć EU projekata u oblasti obrazovanja koji se bave kvalifikacijskim okvirom (Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje i Razvoj kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje) i ETF-a. Uz predstavnike Ministarstva civilnih poslova u izradi prvog nacrtu *referencing reporta* učestvuju i predstavnici više sektora i institucija sa nivoa Bosne i Hercegovine iz oblasti rada i zapošljavanja, statistike, sindikata, akademske zajednice i agencija za obrazovanje. Riječ je o vrlo zahtjevnom i obimnom poslu, te je na izvještaju radila i tzv. Referentna radna grupa i Upravni odbor EU projekta Razvoj kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje, koji je *referencing report* i usvojio u junu 2018. godine.

Shodno navedenom, sva nadležna ministarstva obrazovanja putem svojih predstavnika u radnim grupama i Upravnom odboru projekta Razvoj kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje učestvovala su u izradi Izvještaja.

Nakon što Konferencija ministara obrazovanja u BiH razmotri i podrži *Referencing report*, što će predstavljati potvrdu njegove kvalitete, transparentnosti i vjerodostojnosti, naredni korak je razmatranje i usvajanje Izvještaja o povezivanju od strane Vijeća ministara BiH, nakon čega će Ministarstvo civilnih poslova BiH Izvještaj dostaviti i predstaviti Savjetodavnoj grupi Evropskog kvalifikacijskog okvira (EQF). Usvajanje Izvještaja na Savjetodavnoj grupi EQF-a, imat će veliki značaj i direktno će olakšati mobilnost građana

Bosne i Hercegovine u cijeloj Evropskoj uniji (bilo da je riječ o nastavku školovanja ili zapošljavanja), priznavanje i povjerenje u kvalifikacije iz Bosne i Hercegovine.